

Wildplukken en eten uit het wild zijn de laatste jaren steeds populairder geworden. Dit artikel beschrijft welke wilde soorten in Nederland worden verzameld en wat de vraag naar eten uit het wild is. Dit wordt vergeleken met data op Europese schaal. Tot slot geven we een inschatting van mogelijke toekomstige veranderingen van deze ecosysteemdienst en evalueren we hoe het natuur- en landschapsbeheer kan omgaan met wildplukken.

Afgezet tegen andere vormen van voedselproductie is de ecosysteemdienst 'eten uit het wild' relatief onbelangrijk voor Europa. Wel lijken wildplukken en eten uit het wild in Europa op te komen als een culturele preferentie. Consumptie van wilde soorten is belangrijk in traditionele keukens en verbindt mensen met hun omgeving. Ook zijn wildplukken en jagen geliefde vrijetijdsbestedingen (Schulp *et al.*, 2014). Toenemende globalisering leidt tot een sterkere interesse voor lokale producten (Fresco, 2012).

In dit artikel bespreken we vraag en aanbod van de ecosysteemdienst eten uit het wild. We gebruiken een selectie van de gegevens over Nederland uit Schulp *et al.* (2014), aangevuld met gegevens uit krantenartikelen en internet-databronnen.

Aanbod van eetbare wilde soorten

In Europa is het verzamelen van 38 wilde diersoorten, 27 paddenstoelensorten, en 81 plantensoorten voor consumptie wijdverbreid (Schulp *et al.*, 2014). Figuur 1 laat de soortenrijkdom van dezelfde groepen in Nederland zien. Deze is wat hoger in midden-Nederland en wat lager in het westen en noorden.

Vraag naar eten uit het wild

De vraag naar een ecosysteemdienst wordt normaliter gekwantificeerd als consumptie, vermeden risico's, impliciete of expliciete voorkeur, of direct gebruik van de dienst (Wolff *et al.*, 2015). Deze laatste wijze is gebruikt om de vraag naar eten uit het wild te kwantificeren.

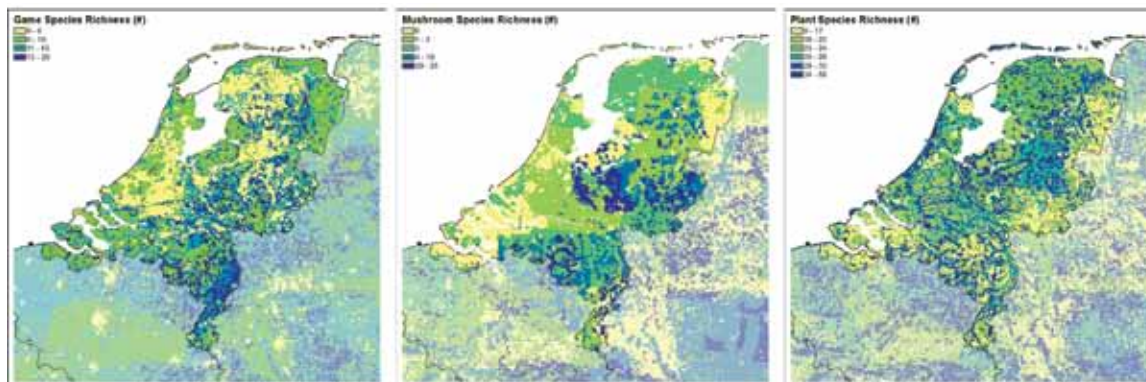
Ten eerste is direct gebruik gekwantificeerd door te inventariseren welke soorten in Nederland worden verzameld. Tabel 1 laat zien dat alle vijf wildsoorten, negen

Dr. C.J.E. Schulp

Environmental Geography
Groep, Vrije Universiteit
Amsterdam, De Boelelaan
1087, 1081HV Amsterdam
nynke.schulp@vu.nl

Prof. P.H. Verburg

Environmental Geography
Groep, Vrije Universiteit
Amsterdam

Figuur 1 soortenrijkdom van eetbare wilde dieren (links), paddenstoelen (midden), en planten (rechts) in Nederland. Uitsnede uit figuren van (Schulp *et al.*, 2014).

Soort		Vraag: gebruik van de soort in Nederland (1, 2)	Aanbod: voorkomen in Nederland ³
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam		
Wild			
edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	J	J
ree	<i>Capreolus capreolus</i>	J	J
wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>	J	J
haas	<i>Lepus europaeus</i>	J	J
fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	J	J
Paddenstoelen			
cantharel	<i>Cantharellus cibarius</i>	J	J
oesterzwam	<i>Pleurotus ostreatus</i>	J	J
smakelijke melkzwam	<i>Lactarius deliciosus</i>	N	J
eekhoorntjesbrood	<i>Boletus edulis</i>	J	J
Planten			
daslook	<i>Allium ursinum</i>	J	J
aardkastanje	<i>Bunium bulbocastanum</i>	N	J
akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	N	J
gele kornoelje	<i>Cornus mas</i>	J	J
bosaardbei	<i>Fragaria vesca</i>	J	J
hop	<i>Humulus lupulus</i>	J	J
aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>	N	J
Virginische vogelkers	<i>Prunus virginiana</i>	N	N
framboos	<i>Rubus idaeus</i>	J	J
braam	<i>Rubus spp</i>	J	J
verschillende bessen- soorten	<i>Ribes spp</i>	J	J
brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	J	J
blauwe bosbes	<i>Vaccin myrtil</i>	J	J

Tabel 1 Nederlandse vraag naar en aanbod van de in Europa meest verzamelde wilde eetbare soorten wild, paddenstoelen, en planten. Uit Schulp *et al.* (2014).

1: knjv.nl, 2: wildplukwijzer.nl; casaforesta.nl, 3: waarneming.nl (tussen 1 juli 2014 en 1 juli 2015).

van de dertien plantensoorten en drie van de vier paddenstoelensorten die op Europese schaal het meest van belang zijn, ook in Nederland worden verzameld. De meest verzamelde soorten komen niet overeen met de meest populaire soorten op Europese schaal. De populairste soorten in Nederland zijn wilde eend en houtduif (knjv.nl) en braam, hazelnoot en vlierbes (wildplukwijzer.nl).

In de tweede plaats is het direct gebruik benaderd op basis van de frequentie van verzamelen van eten uit het wild. Het is niet bekend hoe vaak en hoeveel Nederlanders wildplukken, maar waarschijnlijk is dat minder dan in andere Europese landen. Participatie aan wildplukken hangt sterk samen met de mogelijkheden. Wildplukken doen Europeanen meestal binnen een paar kilometer van hun huis. Daarom plukken inwoners van rurale gebieden meer wild dan stedelingen. In landen waar de toegang tot bos, natuur, en landschap een algemeen recht is of waar wildplukken is toegestaan, komt wildplukken vaker voor. En traditioneel is wildplukken gerelateerd aan armoede. Nederland scoort in vergelijking met andere Europese landen laag op deze variabelen. Nederland is sterk verstedelijkt, bos en natuur zijn redelijk toegankelijk, maar wildplukken is verboden, er is geen cultuur van gebruik van wilde soorten in de keuken en de inkomens in Nederland zijn gemiddeld hoog in vergelijking met andere Europese landen (Schulp *et al.*, 2014).

Toekomstbeeld

In delen van Europa wordt een afname van wildplukken verwacht door vergrijzing en urbanisatie. Nederland past meer in de tegengestelde trend waarbij eten uit het wild populairder wordt als reactie op globalisering (Fresco, 2012). Daarnaast zou migratie een rol kunnen spelen in de populariteit van eten uit het wild. De

---

migratie vanuit andere EU-landen naar Nederland draagt momenteel (2013) 69.000 per jaar (statline.cbs.nl) en tot 2060 wordt een verdere toename van westerse en niet-westerse immigranten verwacht (Stoeldraaijer & Garssen, 2011). Migranten lijken over het algemeen hun wildplukgewoonten mee te nemen.

Beheer

Wildplukken verbindt mensen met de natuur en het bestaan ervan zou de band van Nederlanders met de natuur kunnen versterken. Voorstanders van wildplukken benadrukken dit dan ook (zie bijvoorbeeld lekkerland-schap.nl). Hier staat tegenover dat wildplukken schade aan de natuur kan veroorzaken. Binnen de wildpluk-community is weinig aandacht voor de beschermde status van planten. Op plukdestad.nl bijvoorbeeld staan plukplekken waar kwetsbare soorten van de Rode Lijst voorkomen.

Terwijl wildplukkers interesse hebben in specifieke soorten, richten terreinbeheerders zich op het ecosysteem als geheel en maken zich zorgen om verstoring van rustgebieden, overexploitatie en het plukken van beschermde soorten (Nguyen, 2015). De significante impact die grootschalig commercieel wildplukken kan hebben is inderdaad vastgesteld (Cai *et al.*, 2011), maar

verder is over wildplukken weinig bekend (Nguyen, 2015). Nguyen (2015) suggereert dat terreinbeheerders wildplukken beperkt zouden kunnen toestaan, zoals nu al gebeurt als het om kleine hoeveelheden voor eigen gebruik gaat. Ook zouden terreinbeheerders zelf wildplukwandelingen kunnen organiseren langs minder kwetsbare plekken. Daarnaast is duidelijke communicatie over de regelgeving m.b.t. wildplukken nodig, bijvoorbeeld op de toegangsborden van natuurgebieden. Beperkt toestaan kan gecombineerd worden met zoning. Mensen plukken dicht bij huis en een toenemende druk van wildplukken valt dus vooral te verwachten in de peri-urbane *green belt*. Een flexibeler beleid in deze gebieden kan gecombineerd worden met striktere regels en handhaving in afgelegen of kwetsbare gebieden. Ook het concept smulbossen zou een rol kunnen spelen. Daarvan zijn er sinds 2005 slechts negentien gerealiseerd, meest kleinschalige initiatieven met weinig reikwijdte.

Tot slot is verbetering van de kennisbasis essentieel. Voor een volledige inschatting van de gevolgen van wildplukken is nodig dat de wildplukactiviteiten in Nederland geïnventariseerd en de effecten op de natuur gemonitord worden.

Literatuur

Cai, M., D. Pettenella & E. Vidale, 2011. Income generation from wild mushrooms in marginal rural areas. *Forest Policy and Economics* 13, 221-226.

Fresco, L.O., 2012. Hamburgers in het paradijs. Voedsel in tijden van schaarste en overvloed (Hamburgers in paradise. Food in times of scarcity and abundance). Amsterdam, Bert Bakker.

Nguyen, M.H., 2015. Visies op het wildplukken - Een verkennend onderzoek naar de ervaringen, visies en kennisbehoeften van wildplukkers en natuurbeheerders. Almere, CAH Vilentum. p. 64.

Schulp, C.J.E., W. Thuiller & P.H. Verburg, 2014. Wild food in

Europe: A synthesis of knowledge and data of terrestrial wild food as an ecosystem service. *Ecological Economics* 105, 292-305.

Stoeldraaijer, L. & J. Garssen, 2011. Prognose van de bevolking naar herkomst, 2010-2060, in: CBS (Ed.). CBS.

Wolff, S., C.J.E. Schulp & P.H. Verburg, 2015. Mapping ecosystem services demand: A review of current research and future perspectives. *Ecological Indicators* 55, 159-171.